

ISTORIA ILUSTRATĂ A
NAZISMULUI

Întemeierea Republicii de la Weimar	9	Organizarea societății	49
■ Nașterea republicii	11	■ Tinerii	50
■ Tratatul de Pace și „lovitura de pumnal“	12	■ Femeile	53
■ Nașterea NSDAP	14	■ Radioul și presa	55
<i>Ernst von Salomon</i>	11	■ Literatura și teatrul	56
<i>Rosa Luxemburg</i>	12	■ Artele plastice și arhitectura	57
<i>Ernst Toller</i>	13	■ Școala și universitatea	58
<i>Programul NSDAP</i>	14	■ Partidul și statul	60
<i>Constituția de la Weimar</i>	15	<i>Baldur von Schirach</i>	51
		<i>Gertrud Scholtz-Klink</i>	54
De la stabilitate la criză	17	<i>Leni Riefenstahl</i>	56
■ Reparațiile și inflația	18	<i>Albert Speer</i>	61
■ Reconstrucția economică, industria, agricultura	19	<i>Sportul și Jocurile Olimpice</i>	63
■ Munca și sindicatele	22	Politica economică	65
■ „Spiritul de la Locarno“	23	■ Primele măsuri	66
■ Viața culturală	24	■ Combaterea șomajului	68
■ Criza economică și șomajul	26	■ Politica agrară	69
■ Dezvoltarea NSDAP	28	■ Clasa muncitoare	70
■ Dizolvarea republicii	30	■ Organizarea muncii	72
<i>Ocuparea regiunii Ruhr</i>	20	■ Planul de patru ani	75
<i>Puciul de la München</i>	21	■ Politică și economie	77
<i>Societatea de masă și timpul liber</i>	25	<i>Walter Darrè</i>	69
<i>Alfred Hugenberg</i>	28	<i>Robert Ley</i>	71
<i>Mein Kampf</i>	30	<i>Hjalmar Schacht</i>	74
<i>Orașul și politica localivă</i>	31	<i>Hermann Göring</i>	76
		<i>„Broscuța“</i>	79
„Revoluția națională“	33	Teroare, persecuție, opoziție	81
■ Incendierea Reichstag-ului	34	■ Exercițarea justiției	82
■ Epurarea administrației și a societății	35	■ Între consens și tăcere	83
■ Cultele și nazismul	36	■ Ordine și teroare	84
■ „Noaptea cuțitelor lungi“	39	■ Opoziția internă	87
■ Statul totalitar	42	■ Nemulțumirea populară	88
■ Ideologia nazistă	43	■ Emigrația politică	90
■ Imagistică și ritualuri ale NSDAP	44	■ Emigrația intelectualilor	93
<i>Rugul cărților</i>	37	<i>Heinrich Himmler</i>	82
<i>Adolf Hitler</i>	38	<i>Trupele SA</i>	85
<i>Paul von Hindenburg</i>	41		
<i>Joseph Goebbels</i>	47		

<i>Trupele SS</i>	86	■ Conferințele Aliatilor	154
<i>Lagărele de concentrare</i>	92	■ Înfrângerea	156
<i>Mitul Führer-ului</i>	95		
Comunitatea populară	97	<i>Armele Reichului</i>	133
■ Antisemitismul	98	<i>Un război barbar</i>	138
■ Epurarea rasială	100	<i>Stalingrad</i>	142
■ Bolile ereditare și sterilizarea	101	<i>Mâna de lucru străină</i>	145
■ Țigani	103	<i>Ocuparea Italiei</i>	146
■ Legile de Nürnberg	104	<i>Colaboraționismul</i>	148
■ „Noaptea de cristal“	107	<i>Bombardarea orașului Dresda</i>	150
■ Germanii și rasismul	108	<i>Rezistența împotriva nazismului</i>	155
		<i>„Ordinul Nero“</i>	158
<i>Organizațiile evreiești</i>	99	Șoa	161
<i>Emigrația evreilor</i>	102	■ Evreii în Germania	162
<i>Lebensborn</i>	104	■ Ghetourile	163
<i>Ciuperca otrăvitoare</i>	106	■ <i>Einsatzgruppen</i> și exterminarea în masă	164
<i>Alfred Rosenberg</i>	110	■ Deportările	165
		■ Lagărele de concentrare	166
		■ Lagărele de exterminare	168
		■ Eutanasierea și exterminarea țiganilor	170
		■ Prizonierii Reich-ului	172
Politica externă	113	<i>Auschwitz: simbolul Șoa</i>	169
■ Revizuirea Tratatului de la Versailles	114	<i>Adolf Eichmann: birocrațul exterminării</i>	173
■ Apropierea de Italia și intervenția în Spania	115	<i>Exterminarea: cine a știut?</i>	174
■ Schimbări în conducerea Armatei	117		
■ <i>Anschluss</i> -ul	119	O țară împărțită	177
■ Berlin, Roma, Tokyo	120	■ Germania în perioada postbelică	178
■ Dezmembrarea Cehoslovaciei	122	■ Procesele	179
■ Pactul sovieto-nazist	124	■ Ocupația aliată și adâncirea contrastelor	180
		■ Cele două Germanii	181
<i>Joachim von Ribbentrop</i>	118	■ Republica Federală Germania	183
<i>„Pactul de oțel“</i>	121	■ Republica Democrată Germană	184
<i>Fascismul în Europa</i>	126	■ Reunificarea	184
		<i>Nürnberg</i>	179
Războiul	129	<i>Regândind nazismul</i>	184
■ Invadarea Poloniei	131	<i>Locuri de comemorare</i>	186
■ Invadarea Franței	132		
■ Războiul din nordul Africii	135		
■ Operațiunea Barbarossa	136		
■ Noua ordine a Europei	137		
■ Frontul intern	139		
■ Sistemul de putere nazist în anii războiului	144		
■ Economia și înarmarea	147		
■ Sistemul financiar al Marelui Reich	149		
■ Cel de-al doilea front și schimbarea sortii războiului	152		
		Tabele cronologice	187
		Indice	191

Întemeierea Republicii de la Weimar

În cursul primului deceniu al secolului XX, echilibrul internațional a devenit tot mai precar din cauza rivalităților din ce în ce mai accentuate care opuneau, în primul rând, Germania, pe de o parte, și Franța și Marea Britanie pe de alta. Regiunea Balcanilor constituia unul dintre cele mai periculoase focare de tensiune, iar uciderea moștenitorului tronului austriac, la Sarajevo, pe 28 iunie 1914, de către naționaliștii sârbi a declanșat un conflict care a pus față în față două tabere: Austria și Germania pe de o parte, Marea Britanie, Franța și Rusia, de cealaltă.

Clasa conducătoare germană era decisă să intre în război pentru a-și consolida propria putere și pentru a dobândi un rol central pe continent. În 1914, Statul-Major al armatei

Respect pentru pagina și cărți

ECLIPSĂ DE SOARE (1926)

În tabloul lui George Grosz, în jurul mesei se află militari, capitaliști și bărbați fără cap: o metaforă a înfrângerii și a Germaniei zdruncinate de criza economică (p. 8).

CĂȘTILE DE OȚEL

Defilare a Asociației protestatarilor împotriva Tratatului de la Versailles (în deschidere).

INVALID DE RĂZBOI ȘI PRIZONIERI GERMANI

(jos)

germane era convins că avea să fie un conflict de scurtă durată. Dar după primele victorii rapide și entuziaste, devine limpede că începuse un război de tranșee, bazat pe uzura reciprocă și pe forța economică a beligeranților. Lunga bătălie de la Verdun împotriva francezilor (februarie–septembrie 1916) nu a produs o răsturnare a situației pe plan militar, așa cum se scontase, dar a provocat schimbări importante la nivel politic. Împăratul Wilhelm al II-lea, conștient că rolul lui devenise din ce în ce mai nesemnificativ, a încredințat comanda supremă a armatei mareșalului Paul von Hindenburg și șefului de Stat-Major Erich Ludendorff, creând condițiile unei adevărate dictaturi militare. Politica noii conduceri viza, pe de o parte, accentuarea mobilizării pentru a exploata la maximum resursele disponibile, iar pe de altă parte, utilizarea fără scrupule, pe plan militar, a mijloacelor celor mai diverse, încurajând mai ales războiul submarin.

În cursul anului 1917 situația militară a Reich-ului era din ce în ce mai compromisă. La aceasta s-au adăugat criza tot mai acută de alimente, oboseala soldaților de pe front și a populației civile, elemente care contribuie la ascuțirea tensiunilor de clasă. Exemplul celor petrecute în Rusia, cucerirea păcii și instaurarea unei noi orânduiri prin revoluție găseau un ecou tot mai mare în rândul unei populații deja sleite.

Statul-Major spera încă să obțină o pace de compromis. Dar predarea necondiționată a fost impusă de importanța crescândă a Statelor Unite ale Americii, de declinul Austriei și, mai ales, de prăbușirea frontului intern. Pentru a preveni dezmembrarea țării, guvernul condus de cancelarul Max von Baden a căutat să-l convingă pe Kaiser să abdice pentru a salva monarhia și a pus în practică o reformă a puterii politice, ai cărei piloni erau votul universal și acordarea de puteri legislative absolute Parlamentului. Dar nemulțumirea

Respect pentru oameni și cărți

REPRIMAREA MIȘCĂRILOR SPARTACHISTE LA BERLIN

Soldați postați pe acoperișul unei case se pregătesc să deschidă focul (ianuarie 1919).

MARELE ORAȘ (1927)

În tabloul lui Otto Dix este înfățișat un luptător în cărje (jos).

era deja prea extinsă, iar la sfârșitul lui octombrie, când marinarii din Portul Kiel s-au revoltat, protestul s-a propagat în multe alte centre industriale, la Berlin și în rândul trupelor dislocate pe frontul franco-belgian. Kaiserul s-a văzut obligat să fugă în Olanda.

NAȘTEREA REPUBLICII

După abdicarea Kaiser-ului, cancelarul von Baden l-a convins pe Friedrich Ebert, liderul Partidului Social-Democrat German (SPD), să formeze guvernul. SPD nu avea nici un program politic pe termen lung, fiind nepregătit în fața precipitării evenimentelor. Proclamarea republicii, la Berlin, pe 9 noiembrie 1918, a reprezentat un gest la care SPD a fost împins de mulțimea revoltată. Această ruptură instituțională a marcat sfârșitul îndelungatului proces de destrămarea imperiului german, căruia războiul îi dăduse lovitura decisivă. SPD, protagonist împotriva

voinței sale al acestei schimbări radicale, a încercat să stăvilească tendințele mai radicale ale mișcării „sovietelor“ care avea principalele centre la Berlin și în Bavaria. Noul guvern a apelat, astfel, la sprijinul Statului-Major monarhic și reacționar și la „trupele libere“ (*Freischaren*) formate din naționaliștii cărora le fusese dată mână liberă împotriva stângii revoluționare. În ianuarie, o tentativă de insurecție a Partidului Comunist a fost sângeros reprimată. În luna următoare, a fost ucis Kurt Eisner, președintele Republicii sovietelor din Bavaria.

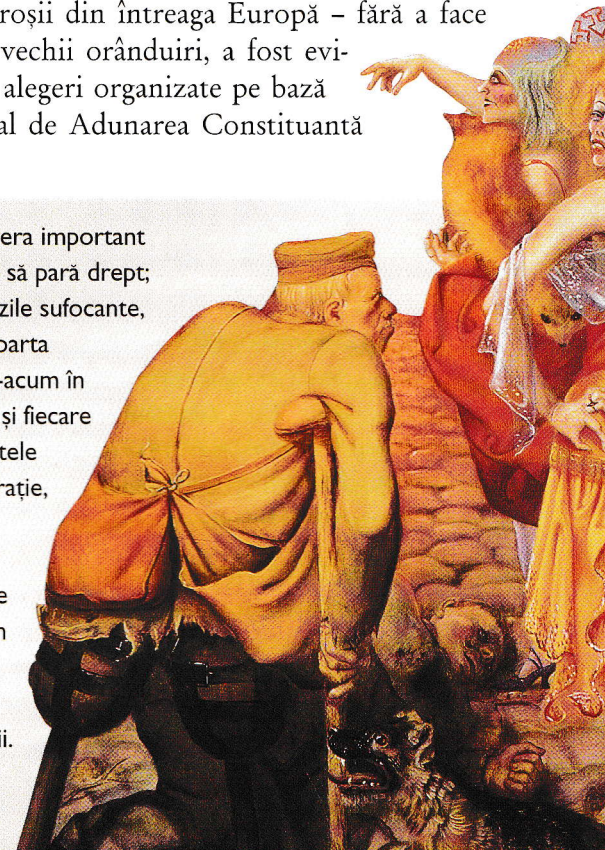
Incapacitatea social-democrației de a recepta exigențele revoluționare ale grupării radicale a mișcării muncitorești germane – însuflețită de Revoluția rusă din Octombrie și de cei doi ani roșii din întreaga Europă – fără a face apel la pilonii vechii orânduirii, a fost evidentă. Primele alegeri organizate pe bază de vot universal de Adunarea Constituantă

ERNST VON SALOMON

Născut în 1902, fiu al unui ofițer prusac, ulterior șef al Poliției Criminale din Frankfurt, a fost unul dintre exponenții generației născute din experiența războiului, caracterizată de spiritul de rebeliune atât împotriva vechii rânduiri imperiale, cât și a noii ordini democratice, considerată incapabilă să asigure renașterea poporului german și să restituie țării rolul de mare putere. Von

Salomon a luptat în rândul „trupelor libere“ și a activat împotriva spartachiștilor la Berlin. În 1920, a participat la puciul lui Wolfgang Kapp, iar în 1922 la uciderea ministrului Afacerilor Externe, Rathenau. A fost arestat și condamnat la cinci ani de închisoare, după eliberare dedicându-se activității editoriale și publicistice. În 1930 a fost publicată autobiografia sa – *Proscrișii* – care atestă, mai mult decât orice altă scriere a epocii, amestecul de rebeliune și activism care a caracterizat

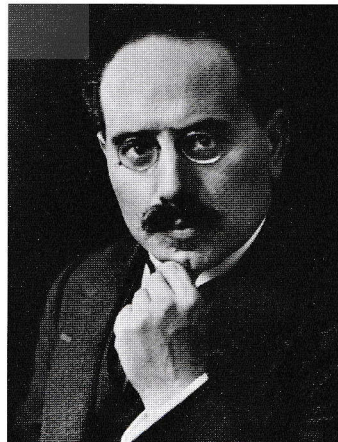
generația sa. „Nu era important ca ceea ce făceam să pară drept; conta ca, în acele zile sufocante, să se acționeze. Soarta Germaniei era de-acum în mâinile indivizilor, și fiecare individ, în momentele acelea unice, de grație, avea legătură cu destinul german.“ Arestat în 1945 de americani, a stat în închisoare un an, după care s-a dedicat publicisticii. A murit în 1972.

Reportaj pentru oameni și cărți

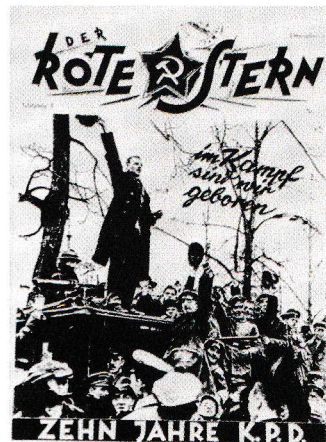
KARL LIEBNECHT

Pacifist, fondator al Ligii lui Spartacus și al Partidului Comunist German, a fost asasinat la Berlin în ianuarie 1919.

STEAUA ROȘIE

Oficiul comuniștilor germani. Abandonând calea mișcărilor revoluționare, în anii 1920 partidul va obține un larg consens în rândul clasei muncitoare, puternic afectată de criza economică.

(ianuarie 1919) au adus câștig de cauză coaliției republicane (social-democrați, democrați și catolici), marcând o înfrângere netă a conservatorilor și a extremei stângi. Clauzele severe ale tratatului de pace, impuse de puterile Antantei, au făcut ca misiunea partidelor care s-au reunit în „Coaliția de la Weimar“ să fie și mai dificilă. În anul următor (iunie 1920), cu ocazia primelor alegeri politice, s-a înregistrat o răsturnare netă a tendințelor: voturile în favoarea coaliției au scăzut de la 76 la 43,6%, crescând cele acordate partidelor mai radicale, atât de dreapta, cât și de stânga. A început, astfel, o lungă perioadă în care țara a fost condusă de guverne minoritare, constrânse uneori să conteze fie pe sprijinul social-democraților, fie pe cel al conservatorilor.

TRATATUL DE PACE ȘI „LOVITURA DE PUMNAL“

Conferința de Pace a început la Paris în ianuarie 1919. Reprezentanții puterilor învingătoare erau convinși că

numai Germania fusese răspunzătoare de declanșarea conflictului și că modalitatea cea mai bună de a o neutraliza era aceea de a-i slăbi puterea pe plan economic, politic și militar. Tratatul de la Versailles, prin care învingătorii au impus Reich-ului învins propriile condiții, a fost semnat pe 28 iunie 1919. Germanii au pierdut 13% din teritoriu, cuprinzând zone industrializate, 75% din zăcămintele de fier și 25% din minele de cărbune. Alsacia și Lorena au fost restituite francezilor care le cedaseră în 1870, o parte a Prusiei a fost anexată nou-născutei Poloniei. Coloniile germane au fost împărțite cu titlul de „mandate“ (care în realitate erau echivalente cu domeniile coloniale) între Franța, Marea Britanie, Belgia, Japonia și Australia. Despăgubirile pe care Germania ar fi trebuit să le plătească în decurs de treizeci de ani ajungeau la 132 de miliarde în mărci-aur.

Datorită, în primul rând, eforturilor președintelui american Woodrow Wilson, a fost întemeiată Societatea

ROSA LUXEMBURG

Născută în Polonia, în 1871, a studiat la Zürich, unde a intrat în contact cu liderii social-democrației poloneze. Stabilindu-se la Berlin în 1898, avea să fie, în anii următori, unul dintre teoreticienii cei mai lucizi și angajați ai mișcării socialiste. La izbucnirea războiului, a denunțat politica de lealitate patriotică a social-democrației germane și a jucat un rol decisiv în nașterea mișcării spartachiste. Deși a

salutat cu entuziasm Revoluția bolșevică, a știut să scoată în evidență pericolele care pândeau organizarea puterii politice socialiste. După întemeierea Republicii de la Weimar, s-a arătat destul de critică față de politica moderată și de compromis

a social-democrației, considerând că numai o ruptură radicală cu trecutul ar fi fost capabilă să pună bazele unei înnoiri democratice radicale a Germaniei. A participat la întemeierea Partidului Comunist German și s-a exprimat în favoarea participării la alegeri prin

Adunarea Constituantă, precum și împotriva oricărei tentative de insurecție. În timpul mișcărilor de la Berlin din 1919 – adevărate episoade de război civil – a fost ucisă împreună cu Karl Liebknecht. Moartea sa a fost urmată, la scurt timp, de represaliile împotriva sovietelor din Bavaria: două episoade care constituie o reabilitare ulterioară a vechilor forțe militare și confirmă tendința republicii de a privilegia alianța cu aripa dreaptă, propunând o soluție antirevoluționară.

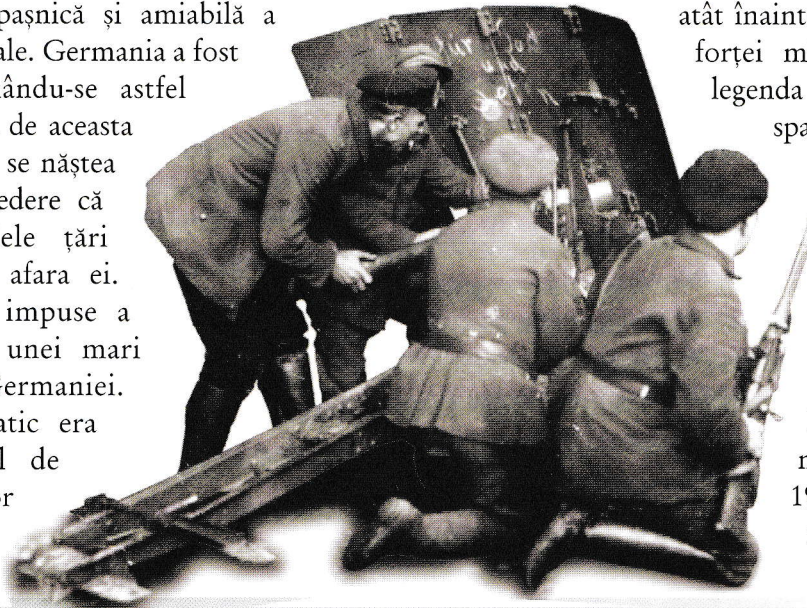
ALEGEȚI-L PE SPARTACUS
Pumnul comunistilor se abate asupra fragilei democrații parlamentare de la Weimar.

SPARTACHIȘTII LUPTÂND PE STRĂZILE BERLINULUI
(în centrul paginii).

DEȚINUTUL ERNST TOLLER
Dramaturgul german în timpul perioadei de detenție (jos).

Națiunilor, având sediul la Geneva, organism care își propunea să fie un loc de mediere permanentă și de rezolvare pe cale pașnică și amiabilă a conflictelor internaționale. Germania a fost însă exclusă, confirmându-se astfel atitudinea punitivă față de aceasta și bazele fragile pe care se năștea Societatea, având în vedere că una dintre principalele țări europene rămânea în afara ei. Asprimea condițiilor impuse a stârnit nemulțumirea unei mari părți a populației Germaniei. Noul guvern democratic era considerat responsabil de situație și cauză a tuturor consecințelor nefaste

determinate de înfrângere. Efectul inevitabil a fost umilirea unei națiuni care își încredințase identitatea, atât înainte, cât și în timpul războiului, forței militare, răspândindu-se astfel legenda unei „lovituri de pumnal în spate”, dată chiar de noile guverne care au fost acuzate de o politică de renunțare și de faptul că nu au știut să apere onoarea Germaniei la masa tratatelor.

NAȘTEREA NSDAP

Primul nucleu al partidului nazist a apărut la München, în 1919, în anul următor luând numele de Partidul Național

ERNST TOLLER

Născut în 1893, într-o familie evreiască înstărită, s-a înrolat voluntar în armată și, în timpul conflictului, s-a convertit la pacifism. În 1918 a aderat la stânga revoluționară și a participat la instaurarea Republicii bavareze a sovietelor, devenind, după asasinarea lui Kurt Eisner, pentru scurt timp, președintele acesteia. După căderea guvernului, a fost condamnat la cinci ani de închisoare. În cursul experienței revoluționare, Toller și-a

afirmat credința într-o „revoluție a iubirii”, dar după eșecul acesteia s-a îndepărtat de stânga extremistă susținând necesitatea unei soluționări neviolente a conflictelor sociale. După eliberare, a continuat să activeze în cadrul mișcării pacifiste și s-a numărat printre membrii aripii stângi care respingeau atât extremismul comunist, cât și moderatia socialistă. În anii Republicii de la Weimar a scris principalele sale lucrări, care fac din el unul dintre cei mai tulburători protagoniști ai

dramaturgiei expresioniste. În 1933 a plecat în exil în Statele Unite ale Americii, unde a colaborat cu numeroase ziare ale emigrației. S-a sinucis în 1939, la aflarea știrii intrării trupelor franchiste în Madrid. Dintre cele mai semnificative opere ale sale amintim *Bărbatul masă* (1921), *Hop-și-așa, noi trăim* (1927), pe tema mediocrității ideatice a experienței republicane și autobiografia *O tinerețe în Germania*, din care reiese destinul tragic al burgheziei evreiești germane.

Rețete, filme, muzicieni și cărți

CĂȘTILE DE OȚEL
Hindenburg era președinte de
onoare al organizației paramilitare
în anii 1920.

**MANIFEST AL NSDAP PENTRU
ALEGERILE DIN 1930**
(jos).

Socialist al Muncitorilor Germani. În 1920 a fost făcut public programul acestuia, deși trăsătura caracteristică a noii mișcări a fost activismul fără limite, mult mai important decât orice principiu programatic. NSDAP s-a transformat curând într-un grup paramilitar: majoritatea membrilor săi proveneau din rândul „trupelor libere” și din *Reichswehr* și aveau intenția să continue lupta împotriva guvernului de la Weimar, fără a ține seama de regulile democratice. Adolf Hitler a preluat conducerea partidului. Au fost formate trupele SA (batalioanele de asalt) ca principală forță de atac în luptele de stradă. La sfârșitul lui 1920, a apărut cotidianul *Völkischer Beobachter*, finanțat de *Reichswehr* și de persoane particulare. Alături de Hitler și de primii săi exponenți, a început să se contureze din ce în ce mai clar importanța unor personalități care aveau să aibă în continuare un rol fundamental: Alfred Rosenberg, Rudolf

Hess, Hans Frank. În ianuarie 1923 s-a desfășurat primul congres al partidului, care avea 20 000 de membri. Deși continuă să fie concentrat în zona bavareză, NSDAP crescuse, așadar, destul de mult, fără să aspire să ajungă un partid, la fel ca celelalte, care să-și apere interesele în cadrul disputelor parlamentare.

„Marșul împotriva Romei” (octombrie 1922) și venirea la putere a fascismului în Italia au avut un efect electrizant asupra mișcării național-socialiste, chiar dacă aceasta își trăgea vigoarea din situația specific germană, caracterizată de un climat de exasperare naționalistă și de protestul social determinat de situația dificilă care a urmat primului război mondial. Rădăcinile sociale ale prozelitismului față de NSDAP pot fi identificate în inflație și grava criză de încredere care afectase clasa de mijloc și mica burghezie, acestea nefiind dispuse să se unească cu proletariatul într-o luptă comună de revendicare socială.

PROGRAMUL NSDAP

Primul program al partidului nazist a fost redactat în 1920. Hitler a susținut dintotdeauna necesitatea ca partidul să nu se lege de un program rigid, acesta fiind conceput, în esență, ca instrument de propagandă, deși cuprindea multe elemente care aveau să rămână puncte de referință ale acțiunii politice și în anii următori. Programul stipula anularea prevederilor Tratatului de Pace de la

Versailles și crearea unei Germanii Mari, atât pentru a restabili fostele granițe, cât și pentru a oferi teritoriul unei populații în continuă creștere. Un amplu spațiu era rezervat polemicii împotriva pluripartidismului și parlamentarismului, cărora li se opunea existența unei comunități naționale în măsură să sublinieze faptul că partidele politice sunt inutile și

dăunătoare. Se mai spunea – iar acesta avea să fie un pilon permanent al propagandei partidului nazist – că din această comunitate vor putea face parte numai cetățenii cu sânge german; toți ceilalți, și în primul rând evreii, puteau trăi în Germania în calitate de

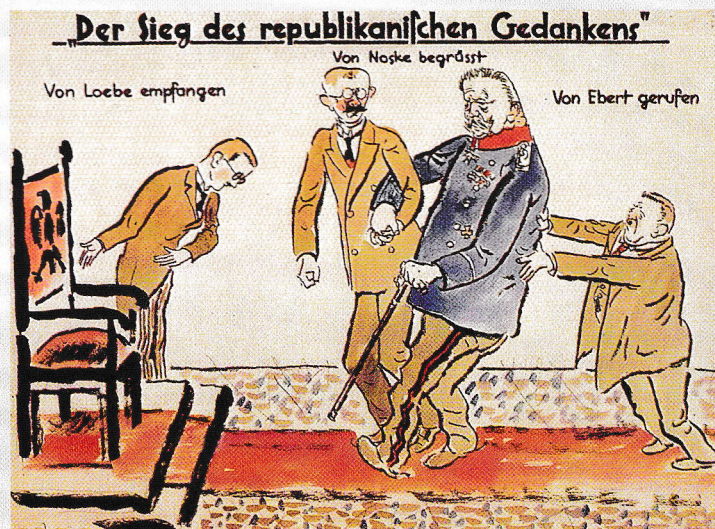
oaspeți. Așadar, încă din 1920, partidul era o mișcare rasistă și antisemită. Aspectele cele mai demagogice vizau edificarea unui sistem puternic centralizat și lupta împotriva așa-zisei „sclavii a profitului”, adică eliminarea fenomenelor speculative specifice sistemului capitalist. Alianța tot mai strânsă cu sectoare largi din marea industrie și finanțe a determinat NSDAP, spre sfârșitul anilor 1920, să abandoneze această poziție.

CONSTITUȚIA DE LA WEIMAR

Constituția adoptată la Weimar, în 1919, a fost una dintre cele mai progresiste din perioada de după primul război mondial. De inspirație liberală, aceasta a fost rezultatul unui compromis cu alte forțe democratice: socialiștii și catolicii. Cele două partide socialiste propuneau obiectivele punctuale ale unei politici constituționale, dar nu și o idee de ansamblu și, lăsând în seama lui Hugo Preuss, noul secretar de stat, responsabilitatea elaborării cartei fundamentale, recunoșteau experiența superioară a liberalilor în acest domeniu. Constituția de la Weimar schița un sistem în care puterea executivă era acordată și altor coaliții formate în Parlament. Un rol deosebit revăna președintelui republicii care, ales prin vot universal, putea, în cazul stării de necesitate, să guverneze prin ordonanțe prezidențiale

(articolul 48), având, așadar, rolul fundamental al unei alternative la puterea Parlamentului. Legea care trebuia să definească starea de necesitate nu a fost elaborată niciodată, aceasta fiind, așadar, lăsată la libera apreciere. Rolul legislativ al Reichstag-ului (Parlamentul) era, de altfel, limitat de introducerea referendumului. În ce privește organizarea societății, Constituția nu decidea între capitalism sau socialism, declarându-se numai în favoarea unui consens minimal: la baza viitoarei legislații urma să se afle ordinea existentă, bazată pe proprietatea privată, care avea să se conformeze, însă, priorităților sociale, putând fi modificată spre o orientare socialistă, în cazul în care ar fi existat necesități majore la nivelul organelor legislative. Această exigență nu s-a confirmat în anii următori. În privința organizării economice,

se prevedea o administrație solidară: articolul 165 stipula principiul parității între capital și muncă și asigura recunoașterea statală a partenerilor în contractele colective și a acordurilor dintre ei. În această privință, prevederile Constituției erau mai concrete decât în orice alt aspect referitor la chestiunile economice și sociale. Pe tema socializării, Constituția cuprindea dispoziții care nu au mers dincolo de „Legea socializării” din martie 1919. În partea cel mai evident inspirată de

concepțiile social-democrate, o amplă recunoaștere căpătau drepturile civile și era schițată structura unui stat asistențial. Rod al unor lungi tratative și compromisuri, Constituția a fost aprobată pe 31 iulie 1919, cu 262 voturi „pentru” și 75 „împotriva”.

VICTORIA GÂNDIRII REPUBLICANE
Desen satiric de George Grosz.

TINERE GERMANE
Se organizau cursuri de artă culinară pentru tinerele care urmau să se căsătorească.

De la stabilitate la criză

Periода dintre sfârșitul anilor de hiperinflație (1923) și marea criză (1929) a fost caracterizată de o relativă stabilitate politică, chiar dacă Germania a fost condusă de guverne minoritare care puteau conta, uneori, pe susținerea social-democraților sau a național-popularilor. Au fost ani de reconstrucție economică, de revenire a Germaniei pe scena politică internațională și de mai mult calm în plan social. În această perioadă, însă, au ieșit la iveală contradicțiile și limitele născute din experiența Republicii de la Weimar, care aveau să se manifeste puternic în deceniul următor. În aprilie 1925 s-au desfășurat primele alegeri prezidențiale pe bază de vot universal. A fost ales mareșalul Paul von Hindenburg, erou al primului război mondial, care, susținut de toate forțele naționaliste, de militari și de pangermaniști, a reușit să-l învingă pe candidatul catolic al coaliției guvernului aflat la putere cu o diferență de câteva sute de voturi.

